

GÖTEBORGS STADSMUSEUM

Bohuslän
Kville s:n 560
Lilla Sored, Uppegården
Boplats och gravfält

Göteborgs stadsmuseum
Arkeologisk arkivrapport

Nr 1926:2

Jfr 82/25

Kville 403.
Gravfält och
Järnåldersboplats.

BERÄTTELSE

om undersökning av en järnålders boplats och gravfält vid
Lilla Jored Uppegården, Kville s:n och h:d, Bohuslän.

I ett bergpass, kallat "Kyrkogårdsklova", 100 m.N. om Lilla Jored Uppegården i Kville socken, tillhörande kommunalordföranden, hemmansägaren Valerius Carlsson, finnes bredvid ett grustag ett järnålders gravfält med platta rösen och 2 mindre bautastenar.

Folkskolläraren hr Joh. Alin hade år 1925, då han av annan anledning vistades i trakten, uppmärksammat detta gravfält och för Riksantikvarien anmält, att det hotades av grustäkten.

I skrivelse den 22 juni 1926 hade därefter Riksantikvarien anmodat undertecknad museiintendent Sarauw att, "för Göteborgs Museums räkning företaga de utgrävningar på ifrågavarande gravfält, som anses nödiga".

Dessa grävningar pågingo under dagarna 15-21 juli 1926.

Den bifogade översiktsplanschen utvisar fornminnenas läge i bergpasset vid en genom detta ledande stig, som slutar vid, avbrytes av, grustaget.

Vid uppgörandet av kartan är använt mätning, men denna gör icke anspråk på större noggrannhet, emedan mätningaredskap lämpliga härför icke stodo till förfogande.

Omedelbart söder om grustaget, vid dess kant, fanns rester av en stenläggning, ungefär 2 m i tvärmått, som förstörts och uppslukats av grustaget, däri stenar voro nedrasade. Röset bestod av endast 1 skikt stenar; ingen grav därunder hade träffats eller bemärkts. Det är troligen detta röse, som är omnämnt i J. Alins berättelse såsom "rester av en förstörd hög".

När det i samma berättelse talas om "tre à fyra utjämnade högar," tror jag dock icke, att detta uttryck är adekvat, emedan knappast något har utjämnats, utan fornminnena från början ha varit låga och platta utan hög.

Emellertid voro förhållandena så invecklade, att de voro synnerligen svårtydda, erbjudande en förening av boplats och gravfält på samma område.

Grav 1.

In. n. n 23528-23529.

Strax intill och söder om ovan nämnda förstörda stenläggning fanns ett röset under flata marken, knappast synligt ovan jord. Röset var ungefär kretsrunn, dock något kantat, bestående av blott 1 skikt stenar, 4.0 m i tvärmått, täckt av jämna markens grästov; endast den sparsamma vegetationen antydde förekomsten av en stenläggning.

Stenarna i röset, 20-60 cm i tvärm., voro lagda på den ursprungliga markytan; den yttersta kretsen bildades av de större stenarna. Vid hörnet i NV. lågo 3 stenar, som ha medräknats till röset, men som snarare ligga utanför dettas omkrets. (Fot. 1, närmaste hörn t.v.). Stenskiktet låg på ett tunt mylleskikt, ungefär 10 cm tjockt; därunder alvens brunröda grus eller sand.

Varken i jorden omedelbart under röset, som var "kulturjord", eller i alven kunde någon fyllnadsgräns påvisas, antydande en grav. En grav fanns dock, men dess gränser voro ytterst svåra eller delvis omöjliga att bestämma. I röset, nära NO. om dess mitt, framträdde toppen av en större, kluven sten, en häll, som satt djupt i jorden, 0.5 m lång i riktning NNW-SSO.

Denna sten kunde uppfattas som gavelstenen i en grav med längd riktning ONO-VSV. Under denna förutsättning söktes då graven, och härvid träffades även i alven en samling mindre stenar, sträckande sig med samma bredd som gavelstenen bortåt rösets kant i VSV. Stenarna, 20-35 cm i tvärmått, ha icke bildat något samlat täcke över graven, utan äro från röset instörtade i graven, sedan antagligen ett trälock borttruttat.

På översiktsplanschen är visat utsträckningen av det utgrävda partiet (grå kant) och av stenläggningen, röset, (gul yta), däri åter grav 1 med den omkrets, som synes på fotografiet (fot.2), vilken dock icke motsvarar gravens hela utsträckning.

Fot. 1 visar röset, sedan jorden bortgrävts, fot.2 röset, sedan stenarna, med undantag för yttersta kranen, borttagits och graven blottats, fot.3 det undersökta partiet återställt, täckt med jord.

Gavelstenen vid ÖNÖ. Ändan stod på gravens botten, lutande utåt ovan. Gravens avslutning åt detta håll med gavelstenen är säker, medan gränsen åt andra håll icke kunde bestämmas; graven var minst 2.15 m lång 1.0 m bred.

I gravfyllnaden under stenarna fanns ett par små bitar ²³⁵²⁹ kitt och mitt för gravens södra sida några krukskärvor, som höra till ett litet, krossat ²³⁵²⁸ lerkärl, n:r 1, som stod närmare gravens sv. hörn. Härvid fanns

3.

inga ben, men några små bitar brända ben (av människa?) lågo längre bort åt V. vid punkterna α och β , osäkert om inom eller utom graven. Krukskärorna kunna ha blivit spridda genom gravlockets instörtande.

Efter gravens form är det snarare troligt, att liket varit obränt. Graven låg excentriskt under röset, som möjligen kan ha varit en husgrund, en hyddbotten, varpå den ringa höjden tyder, icke ett gravröse.

Gravens botten bildades av rent gult grus. Efter undersökningen igenlades röset och täcktes med den uppgrävda jorden.

På plansche 2 ha i förre bilden 'Markytan' 'Ursprungliga markytan' och 'Alvens yta' anbringats något för högt i förhållande till röset och graven.

Husgrund och grav 2.

In. n. p. 23530.

Öster om stigen, 12 m SO. om grav 1 (räknat från mitt till mitt) fanns en stenläggning, därav flera stenar med sin topp stucko upp genom grästorven, som annars täckte hela det flata röset. Detta var icke "utjämnat", men från mitten åt NO., fanns en 2.5 m lång, 2.0 m bred sänka därur stenar antagligen tagits till den närbelägna gårdsgården i söder.

Fot. 4 visar platsen vid de två bautastenarna före undersökningens början; bakgrunden på fot. 1 visar samma plats, sedan grästorven över röset bortgrävts.

Stenläggningen bestod av blott ett skikt stenar av mycket olika storlek, 20-90 cm i tvärmått, lagda på ursprunglig markyta. Därunder låg alvens gula sand, som genom undersökningen blottades i en "utgrävning" av 6x3.5 m storlek med längdriktning NO-SV (motsvarande riktningsen av grav 1). Stenläggningen var antagligen en husgrund.

Husgrunden var närmast en rektangel, 9 m lång i NNO-SSV., 6 m bred, men gränsen är icke säkert bestämd. Det no. och det sv. hörnet voro tydliga, men det nv. var förstört vid grustaget, medan det sö. täcktes av så mycket uppkastad jord att det icke blev framgrävt för att mätas.

Inom utgrävningen tecknade sig i gruset endast 4 nedgrävningar: ungefär mitt i husgrunden en grop eller ett större stolphål a, hål för en mittstolpe, åt norr ett mindre påhål b och åt söder ett liknande påhål c samt nära det senare en grav med en i alven nedsatt ²³⁵³⁰ urna med brända ben, n:r 1.

Gropen a var 70 cm vid ovan, 26 cm djup i alven. Den innehöll endast jord och två större stenar, stående på kant, troligen stöd för en förmultnad stolpe. Intet kol.

4.

Pålhål b var 35 cm ovan vid alvens yta, 26 cm djupt under densamma. Däri lågo, i hålets övre del, 7 st. småstenar, annars blott mörkare, blandad jord.

Pålhål c var 40 cm vitt ovan, 18 cm djupt under alvens yta. Överst i hålet låg en större sten, därunder en mindre och bredvid denna några bitar brända ben.

⁴³⁵³⁰
Grav 2 med urna n:r 1. Ett lerkärl var nedsatt överst i alven. Blott den nv. hälften av lerkärllet stod kvar, medan den sö. delen saknades. Söder om lerkärllet samt i detsamma vid dess botten lågo brända ben; lerkärllet var sålunda nedsatt såsom urna.

Det var ett grovt kärl utan ornament, 20 cm vitt, 20 cm högt, men kanten var bortvittrad, urnan för övrigt sprucken och genomväxt av rötter. Urnan var säkerligen icke hel, då den nedsattes utan endast ett skal, en halv sida, vettande åt NV. Utanför denna sida var omstoppat med styv lera, som stödde kärlet; då lerkärllet även saknade större delen av botten, hade det icke kunnat stå upprätt utan stöd. I urnan lågo inga fornsaker.

5 m söder om husgrundens sv. hörn var en trattformig, gammal nedgrävning, 2.0 m i tvärmått, 0.3 m djup, igenväxt. Omkring densamma synas stenar framstickande. Antagligen föreligger här en stenläggning, som blivit förstörd.

Vid kanten av husgrunden stodo 2 bautastenar, båda 60 cm höga över marken, den ena utanför nö. hörnet, den andra mitt i västra sidan. De blevo icke rubbade; det grävdes runt om den senare intill 0.5 m från stenen; härvid fanns intet. Fot. 1, 4, 5 och 6.

Fotografier.

Fot. 1 (508). I förgrunden grav 1. Röset rengjort. T.v. grustaget. I mellangrunden 2 bautastenar och husgrunden avtäckt. Sett från V.

Fot. 2 (509). Grav 1. Rössets stenar upplockade med undantag för yttersta kretsen, som kvarlämnats. Inom kretsen synes graven avtäckt med i den samma nedsjunkna stenar. Sett från N.

Fot. 3 (510). Grav 1. Röset efter undersökningen igenlagt och täckt med jord T.h. grustaget; framtill stigen. Sett från S.

Fot. 4 (511). Husgrunden och 2 bautastenar före undersökningen. Riset knappast skjönjbart. Framtill stigen; t.v. grustagets sö. hörn. Sett från V.

Fot. 5 (512). Av husgrunden är ett parti utgrävt. Mellan grop a i mitten och påhål c t.h. synes lerkärlet, urnan n:r 1. T.v. bautastenarna. Sett från V.

Fot. 6 (513). Husgrunden, utgrävd. T.h. om västra måtteticken synes i botten påhål b, framtill grop a, lerkärlet och påhål c. T.v. och i bakgrunden t.h. bautastenarna. Sett från S.

Fot. 7-8 (506 och 507). Panoramabild. Utsikt från Kyrkogårdsklova över Jored-dalen. I bakgrunden St. Jored, i mellangrunden t.v. Lilla Jored Uppegården, t.h. över dammen Lilla Jored Nedergården. Över gavelfönstret i Uppegårdens ladugård synes på marken nära ån en rönbuske på resten av en hög, som utgrävdes år 1816 av regementspastor Anton Lidberg, varvid gjordes det märkliga fyndet från yngre romersk järnålder. Sett från NNO.

Förslag till åtgärder.

I fall ägaren anhåller om tillstånd till utvidgning av grustaget åt söder, synes tillstånd kunna lämnas för området norr och väster, men icke söder och öster om stigen genom gravfältet.

Göteborg den 31 augusti 1926.

J. Larsson

26
Jfr 82/25

Kville sockens fornminnen n:r 403.

Järnålders gravfält och boplats.

Inv. n:r 23528-23530.

Bohuslän.

Kville h:d.

Kville s:n.

Lilla Jored Uppegården.

Fotografier.

Fot. 7. 506 Fot. 8. D2007 507
Panoramabild. Utsikt från Kyrkogårdsklovan över Jored-dalen. I bakgrunden
St. Jored i mellangrunden s. v. L^{da} Jored Uppegården, s. h. över dammen L^{da} Jored Nedergården.
Över gavelfönstret i Uppegårdens laddegård synes på marken nära in en rönnbräcke på resten av
den hög, som utgrävdes år 1816 af regementspastor Anton Lidberg. Feltt från NNO.

Järnålders boplats och gravfält vid Kyrkogårdsklovan, Lilla Jored
Uppegården, Kvälle s:n och h:d. Bohustän.

Undersökt 1926. G. Larsson foto.

Fot. 1. D2008 508
I förgrunden grav 1. Röset rengjort. T.v. grustaget. Inmel-
langrunden 2 bantastenanar och husgrunden avläckt. Sett från V.
G. Sarauw foto.

Fot. 2. D2009 509
Grav 1. Rösets stenar upplockade med undantag för yt-
tersta kretsen, som kvarlämnats. Inom kretsen synes graven
avläckt med i densamma nedsjunkna stenar. Sett från N.

Järnålders boplats och gravfält vid Kyrkogårds-
klovan, Lilla Jored Uppegården, Kvile, s:n o h: d, Bohuslän.
G. Sarauw foto. Undersökt 1926.

Fot. 3.
Grav 1. Röset efter undersökningen igenlagt och täckt
med jord. T.h. grusstaget; fram till stigen. Sett från S.
D2010 510
G. Larauw foto.

Fot. 4.
Husgrunden och 2 bultastenar före undersökningen. Röset
knappast skönjbart. Fram till stigen; t.v. grusstagets sö. hörn. Sett från V.
D2011 511

Järnålders boplats och gravfält vid Kyrkogårds-
klovan, Lilla Jöred Uppegården, Kvälle s:n ö.h:d, Bohuslän.

G. Larauw foto. Undersökt 1926.

Fot. 5. D2012 512.
Av husgrunden är ett parti utgrävt. Mellan grop a
i mitten och påhål c t. h. synes lerkärllet, urnan n: x 1.
T. v. bantasterna. Sett från V. G. Sarauw foto.

Fot. 6. D2013 513
Husgrunden utgrävd. T. h. om västra måttstickan synes i
botten påhål b, fram till grop a, lerkärllet och påhål c.
T. v. och i bakgrunden t. h. bantasterna. Sett från S.
Järnålders boplats och gravfält vid Kyrkogårdsklovan,
Lilla Jöred Uppegården, Kville s. n. ö. h. d., Bohuslän.
G. Sarauw foto. Undersökt 1926.

58/
26

Göteborgs Museum
Arkeologiska avdelningen

Jfr 82/25

Kville sockens fornminnen n:r 403.

Järnålders gravfält och boplats.

Inv. n:r 23528-23530.

Bohuslän.

Kville h:d.

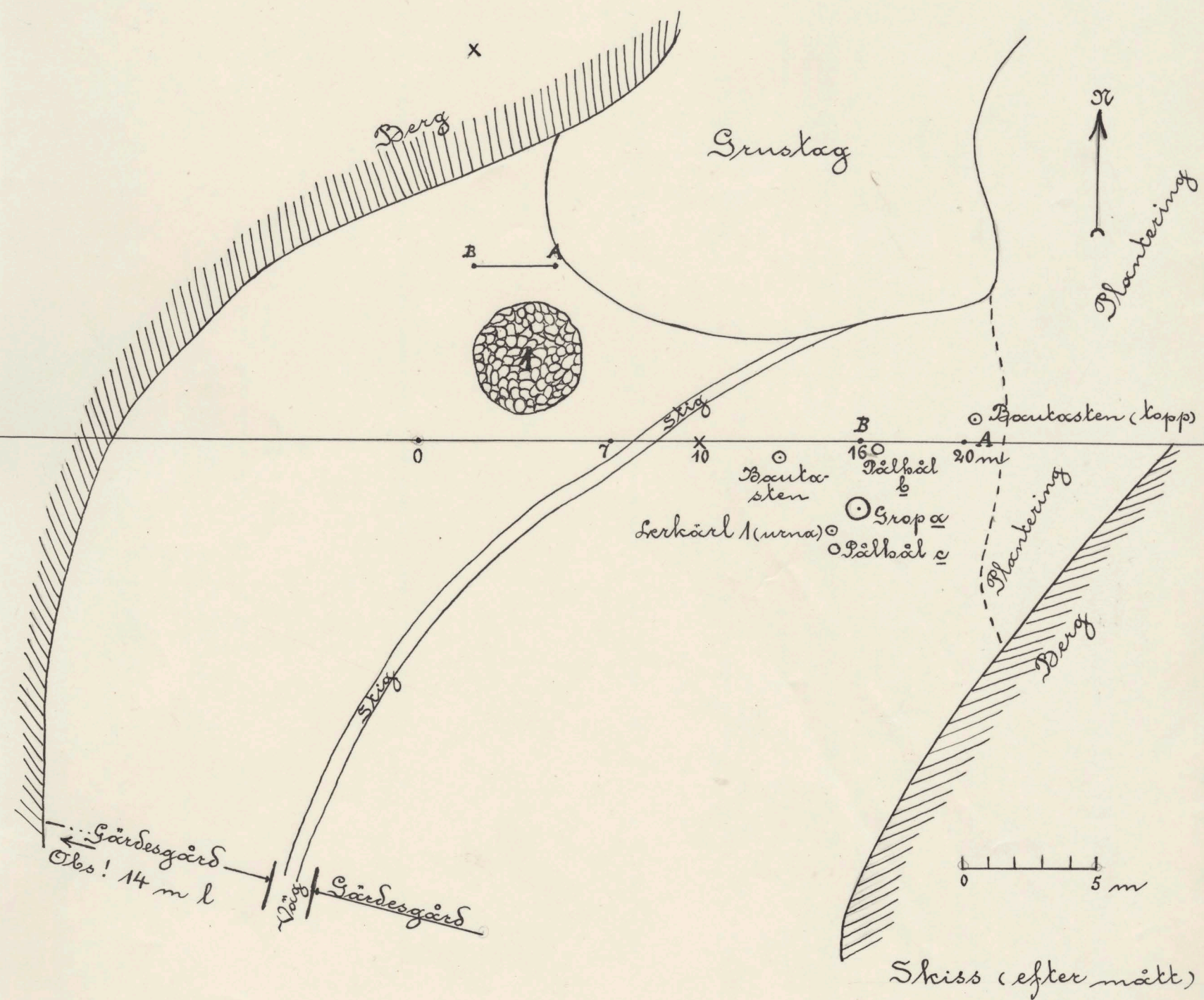
Kville s:n.

Lilla Jored Uppegården.

Kartor.

58/
26
Jfr 82/25

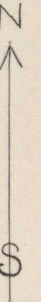
Bohuslän. Gravfält och
Kville h:d. Järnåldersboplats.
Kville s:n.
Lilla Jored Uppegården.

Järnålders boplats och gravfält
i "Kyrkogårdsklovan", Lilla Jored Uppegården
Kville s:n och h:d, Bohuslän.

20.7.1926.

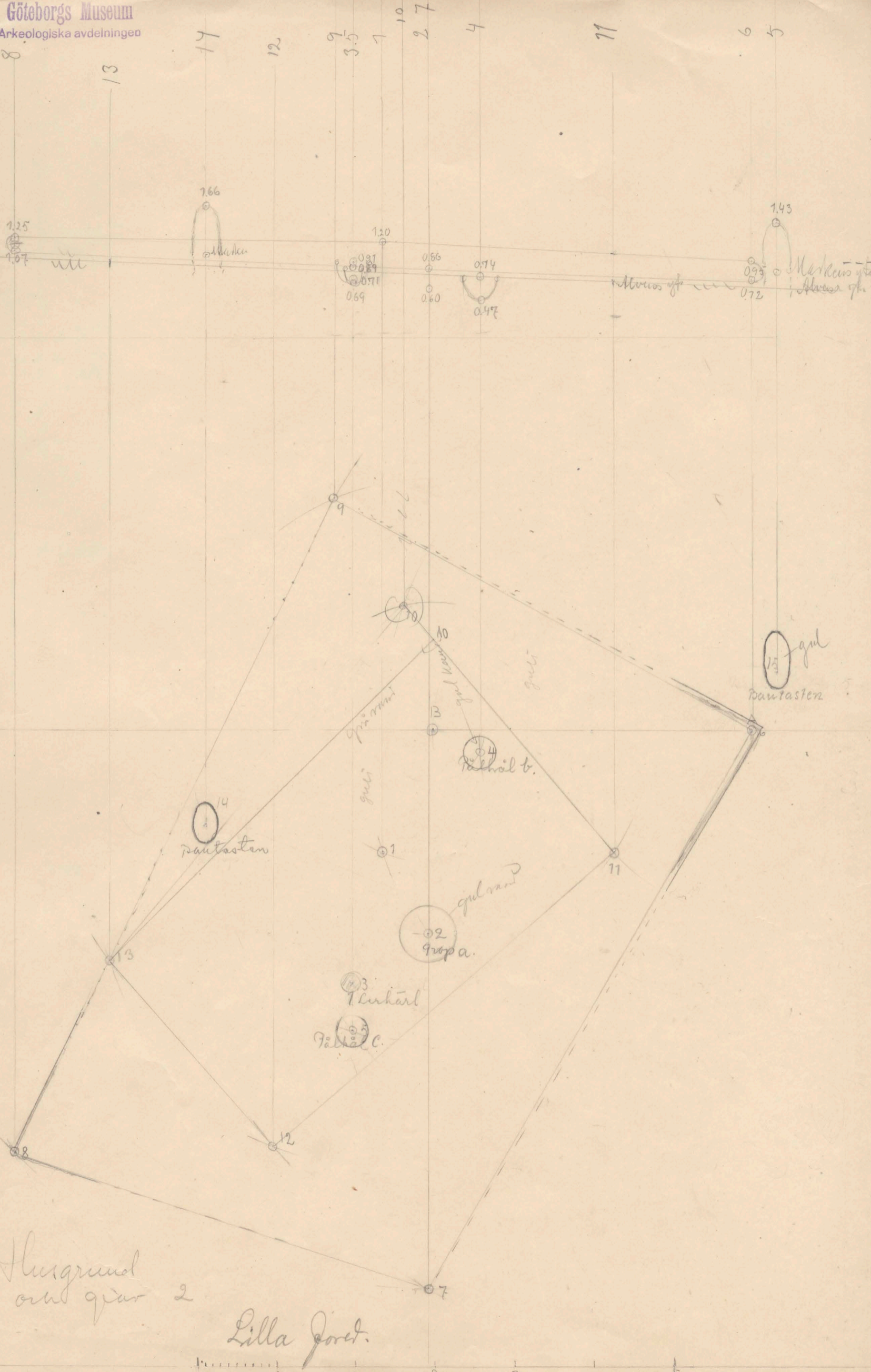
Kopia nr Georg F. L. Saramus sagbok.

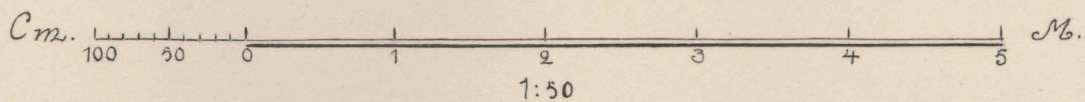
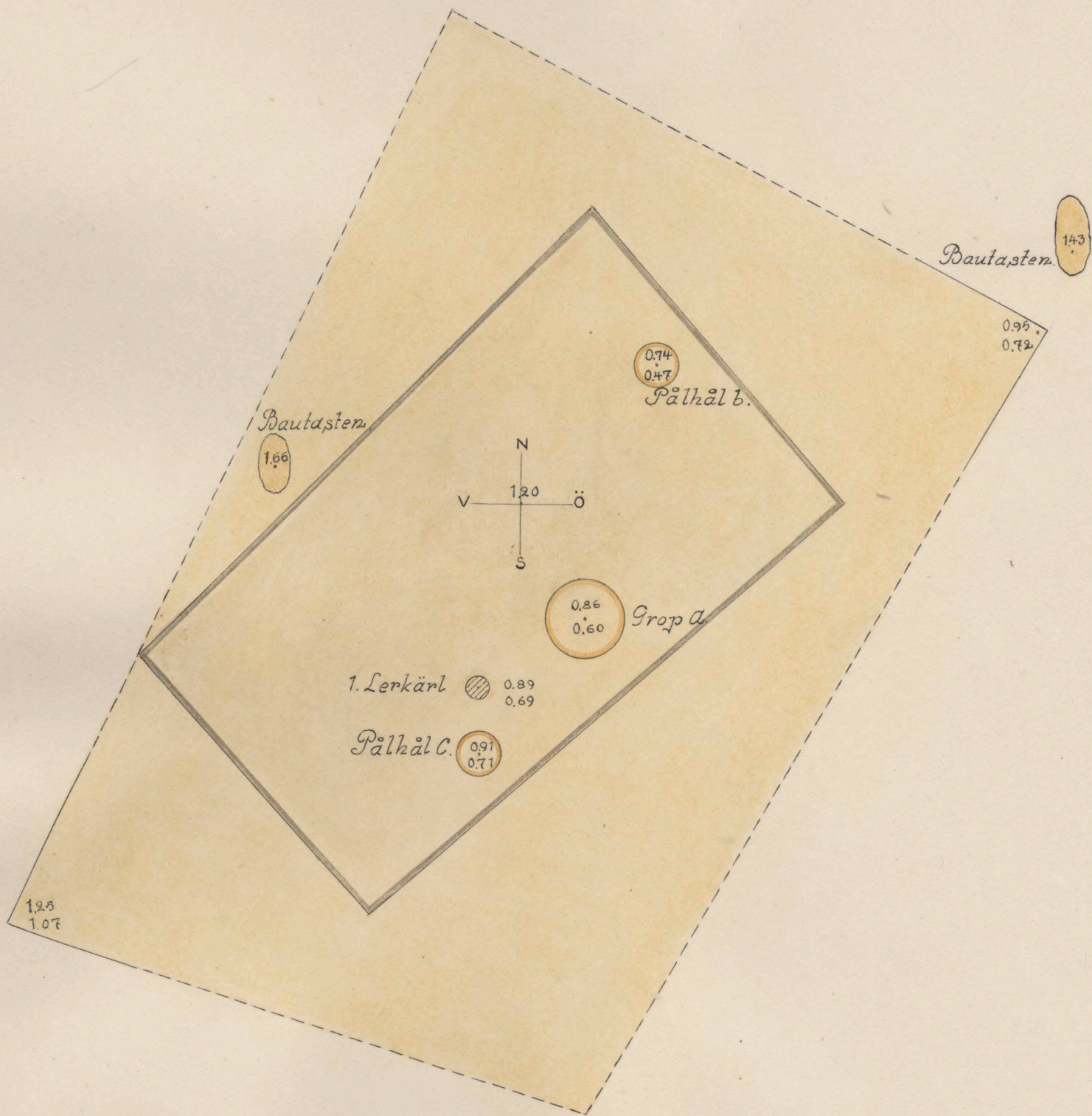
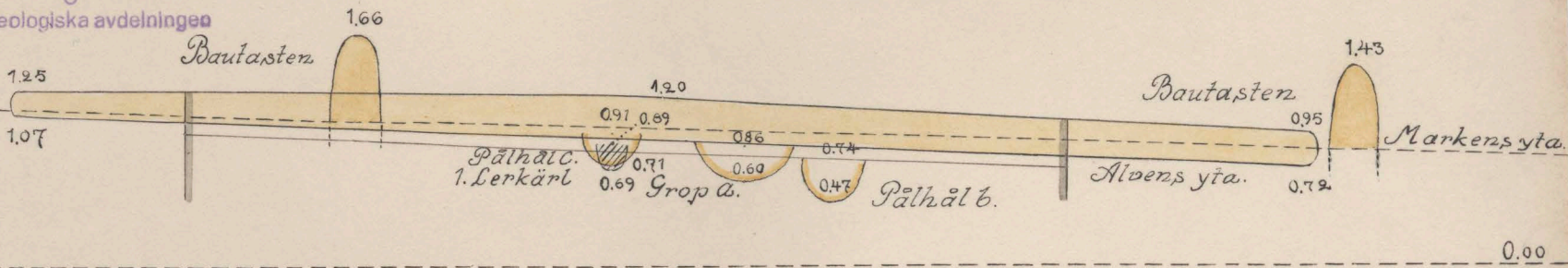

0 5 10 15 20 m.
1:200

Järnålders gravfält och boplats. Kyrkogårdsklovan.
Lilla Jored Uppegården, Kville s:n och h:d Bohuslän.

Undersökt 1926.

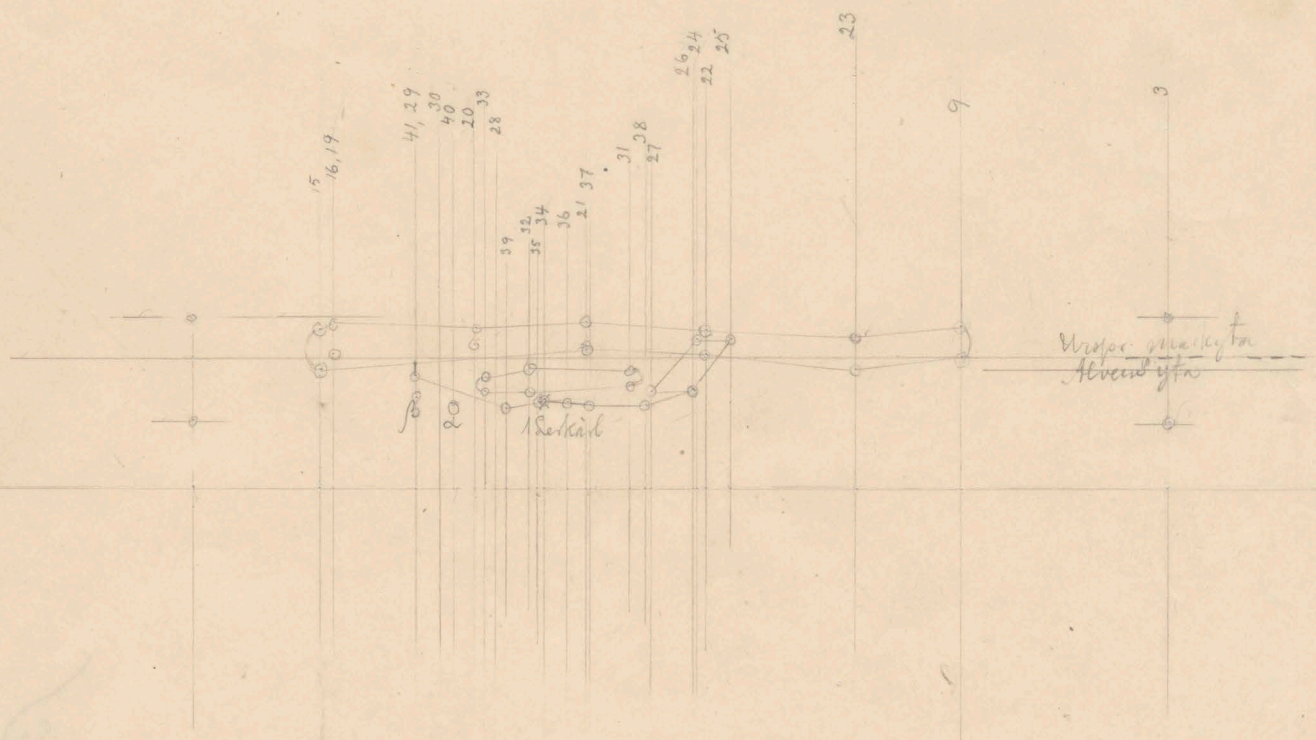

Järnålders gravfält och boplats. Kyrkogårdsklovan.

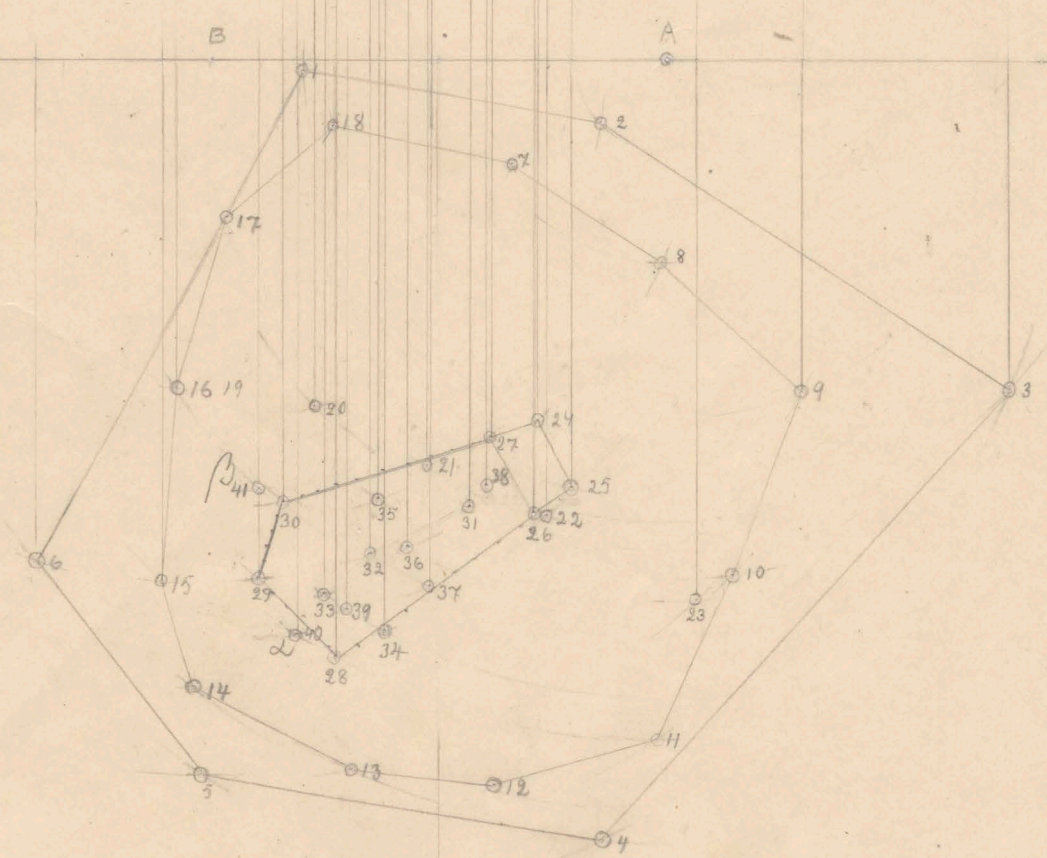
Husgrund och grav 2.

Lilla Jored Uppegården, Kville s:n och n:d, Bohuslän.

Undersökt 1926.

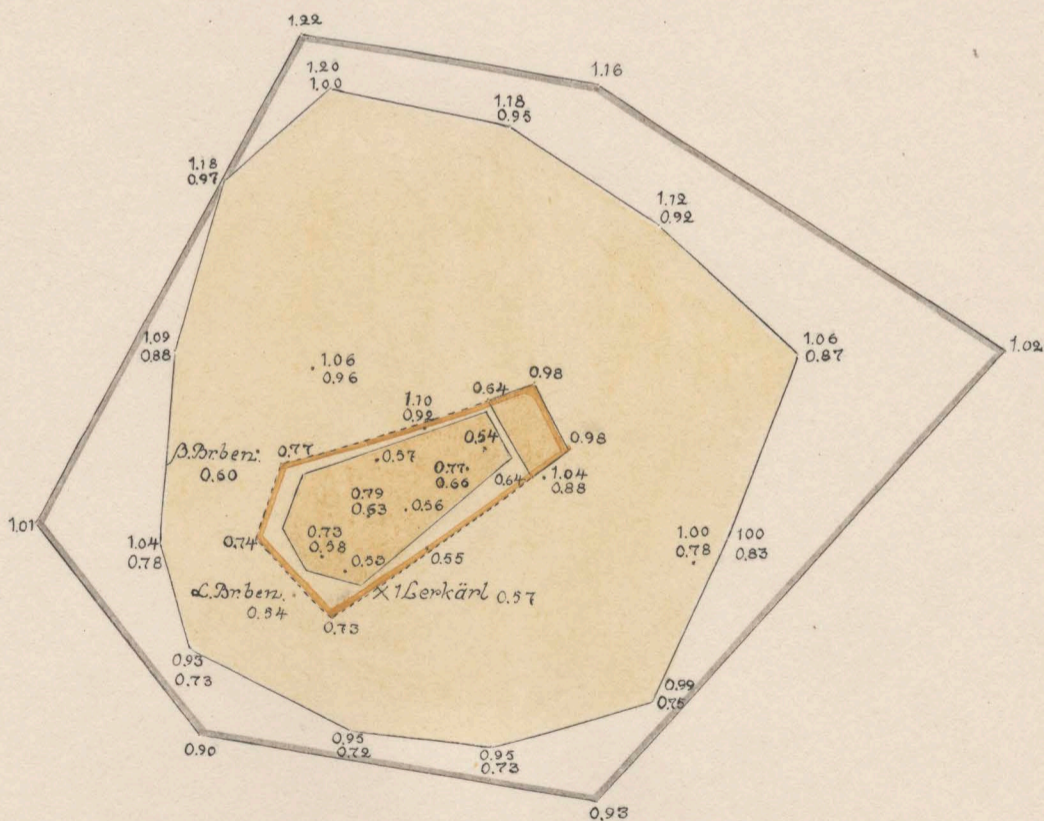
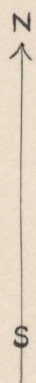
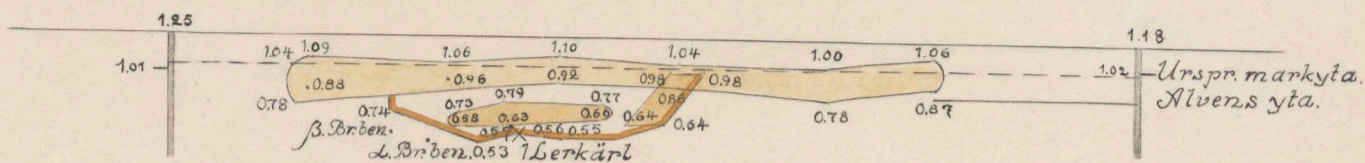

N
↑
S

Grav 1 Lilla Jorv.

Skala 1:50 -

100 50 0 1 2 3 4 5 M.
1:50.

Järnålders gravfält och boplats. Kyrkogårdsklovan.

Grav 1.

Lilla Jored Uppegården, Kvile s:n och h:d, Bohuslän.

Undersökt 1926.